

บทที่ 2

เนื้อหาดนตรีที่ใช้ในบทประพันธ์

เนื้อหาดนตรีคลาสสิก

เนื้อหาดนตรีคลาสสิกที่ใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการประพันธ์เพลง ประกอบด้วยเนื้อหาต่าง ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

รูปแบบการจัดวงดนตรี

บทประพันธ์เพลงบทนี้ เป็นบทประพันธ์สำหรับวงซิมโฟนีออร์เคสตรา ซึ่งเป็นรูปแบบวงดนตรีที่เป็นมาตรฐานและเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีคลาสสิก ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 4 กลุ่ม คือ เครื่องดีด (Harp) เครื่องสี (String) เครื่องตี (Percussion) และเครื่องเป่า (Woodwind และ Brass) โดยเฉพาะการใช้ทิมปานี ฮาร์ป ไวโอลิน วิโอลา เซลโล ฟลูต โอโบ บาสซูน และเฟรนช์ฮอร์น ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมและเป็นสีสันของดนตรีคลาสสิก เมื่อนำมาบรรเลงในเนื้อหาของดนตรีแจ๊สจึงทำให้ได้เสียงที่แปลกใหม่ซึ่งเป็นผลจากการผสมผสานดังกล่าว

สังคีตลักษณ์

โครงสร้างของบทประพันธ์เพลงบทนี้ แบ่งออกเป็น 3 ท่อน โดยในแต่ละท่อนจะใช้สังคีตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ดังนี้

ท่อนที่ 1 จัดอยู่ในสังคีตลักษณ์ทำนองหลักและการแปร ซึ่งเป็นสังคีตลักษณ์ที่เน้นการแปรทำนองหลัก จึงเหมาะสำหรับการผสมผสานกับเนื้อหาดนตรีแจ๊สซึ่งเน้นการแปรทำนองเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการแปรทำนองด้วยวิธีการด้นสด (Improvisation) ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้สังคีตลักษณ์นี้แทนการใช้สังคีตลักษณ์ไชนาตา ซึ่งเป็นที่นิยมในท่อนที่ 1 ของบทเพลงซิมโฟนีโดยทั่วไปด้วยเหตุผลดังกล่าว

ท่อนที่ 2 จัดอยู่ในสังคีตลักษณ์สามตอน ซึ่งเป็นสังคีตลักษณ์พื้นฐานของดนตรีคลาสสิก และเป็นที่นิยมในดนตรีประเภทอื่น ๆ เช่นเดียวกัน

ท่อนที่ 3 จัดอยู่ในสังคีตลักษณ์รอนโด ซึ่งเป็นสังคีตลักษณ์อีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นมาตรฐานของดนตรีคลาสสิก และนิยมใช้ในท่อนสุดท้ายของเพลงคลาสสิก (ที่มีหลายท่อน)

แนวทางการประพันธ์เพลงของดนตรีอิมเพรสชันนิสต์ (Impressionist)

ดนตรีอิมเพรสชันนิสต์มีแนวทางในการประพันธ์เพลงที่คล้ายคลึงกับดนตรีแจ๊สหลายด้าน เช่น การใช้คอร์ดเสียงกระด้าง เสียงประสานที่ไม่ชัดเจน การขานแนว การใช้บันไดเสียงเพนทาโทนิคและ

โมดต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้การผสมผสานเนื้อหาดนตรีดังกล่าวเป็นไปอย่างกลมกลืน ผู้ประพันธ์จึงใช้แนวทางการประพันธ์เพลงที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะบรรยากาศที่คลุมเครือซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของดนตรีอิมเพรสชันนิสที่ซึ่งปรากฏได้ในหลายทาง เช่น การจัดแบ่งจังหวะและประโยคเพลงที่ไม่ชัดเจน เสียงประสานที่คลุมเครือ (การใช้คอร์ดที่ไม่มีตัว Third) การบรรเลงโดยวิธีการรัวเสียงในแนวเครื่องสาย การพรมนิ้วในแนวเครื่องลมไม้ การรูดสายในแนวฮาร์ป และการใช้โมดต่าง ๆ เป็นต้น โดยผู้ประพันธ์ได้ปรับใช้เทคนิคต่าง ๆ เหล่านี้รวมกันเพื่อสร้างบรรยากาศที่คลุมเครือดังกล่าว ซึ่งปรากฏในบทนำ ช่วงเชื่อม และช่วงสรุปของท่อนที่ 2 (ดูตัวอย่างประกอบในบทวิเคราะห์ท่อนที่ 2)

แพเรอเลลิซึม (Parallelism) เป็นแนวทางการดำเนินทำนองและเสียงประสานแบบขนาน ซึ่งเป็นที่นิยมในดนตรีอิมเพรสชันนิสเช่นเดียวกัน ตัวอย่าง เช่น การประสานเสียงเป็นชั้นคู่ขนาน คอร์ดคู่สี่ และคู่ห้าเรียงซ้อน และการใช้คอร์ดขนาน เป็นต้น โดยผู้ประพันธ์ได้ใช้แนวทางดังกล่าวในบทประพันธ์โดยรวม ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นการใช้คอร์ดขนานซึ่งประกอบด้วยคอร์ด Dmaj7, Emaj7, F#maj7 และ G#maj7 ตามลำดับ โดยแบ่งเป็นคอร์ดละ 2 ห้อง (ตัวอย่างที่ 1)

ตัวอย่างที่ 1 การใช้คอร์ดขนานสำหรับทำนองหลักตอน B ในท่อนที่ 3

The image shows a musical score for five instruments: Violin I, Violin II, Viola, Violoncello (Vc.), and Contrabass (Cb.). The score is in 4/4 time and features a series of parallel chords. The chords are Dmaj7, Emaj7, F#maj7, and G#maj7, each appearing in two measures. The Violin I and II parts play a melodic line, while the Viola, Vc., and Cb. parts play a rhythmic accompaniment. The score is marked with 'mf' (mezzo-forte) and 'p' (piano) dynamics.

การใช้คอร์ดเสียงกระด้าง (Dissonant Chord) ที่ปรากฏในบทประพันธ์เพลงบทนี้ ได้แก่ คอร์ด 7, 9, 11, 13 และคอร์ดแยกคู่สาม ซึ่งปรากฏโดยรวมในบทประพันธ์ ดังเช่นตัวอย่างการดำเนินคอร์ดของบทนำในท่อนที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยคอร์ด F(9), F(9), Bb(9), F(9), F(9), Bb(9,13), Bb(9,13), F(9), F(9), Gm(9), C(9,b13) F(9,13) .. ตามลำดับ (ตัวอย่างที่ 2)

ตัวอย่างที่ 2 การใช้คอร์ดเสียงกระด้างของบทนำในท่อนที่ 1

Moderato ♩ = 108

Hp

Moderato ♩ = 108

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

Cb.

เนื้อหาดนตรีแจ๊ส

เนื้อหาดนตรีแจ๊สที่ใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการประพันธ์เพลง ประกอบด้วยเนื้อหาของดนตรีแจ๊สประเภทต่าง ๆ ตามลำดับดังต่อไปนี้

ดนตรีแรกทายม์ (Ragtime)

ลักษณะสำคัญโดยทั่วไปของดนตรีแรกทายม์ นิยมการใช้อัตราจังหวะ 2/4 อัตราความเร็วเป็นจังหวะปานกลางลีลามาร์ช (Moderate march tempo) ซึ่งพจนานุกรมที่สม่ำเสมอ การใช้ทำนองเพลงที่เน้นจังหวะซัด (syncopated melody) ซึ่งต่างจากแนวเดินเบสพื้นฐาน (walking bass line) ที่เน้นการดำเนินบนจังหวะตกของจังหวะที่ 1, 2, 3, และ 4 อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้กลายเป็นพื้นฐานของดนตรีแจ๊สในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม ในบทประพันธ์เพลงบทนี้ผู้ประพันธ์ได้ปรับใช้ดนตรีแรกทายม์ผสมกับดนตรีบลูส์ โดยใช้อัตราจังหวะ 4/4 สังคีตลักษณะบลูส์ และปรับจังหวะของทำนองหลักให้เน้นจังหวะซัดตามลักษณะของดนตรีแรกทายม์ดังกล่าว ซึ่งปรากฏในตอนที่ 1 และ 3 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3 ทำนองการแปร 3 ในตอนที่ 1 (ห้องที่ 64-75) ซึ่งเน้นจังหวะซัดตามลักษณะของดนตรีแรกทายม์

violin 1, 2

mf

ตัวอย่างที่ 4 แนวเดินเบสพื้นฐานของดนตรีแรกทายม์ผสมกับดนตรีบลูส์ ในช่วงการแปร 3 ตอนที่ 1

Cb., Hp., Bsn.

f

Ab7 D7 Ab7

Ab7

Eb7 D7 Ab7

ตัวอย่างที่ 5 ลักษณะจังหวะแรกทลายมีในกลุ่มเครื่องเคาะ (Percussion) ที่ปรากฏในท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย ฉาบ (Perc.1) กลองเล็ก (Perc.2) และกลองใหญ่ (Perc.3) ตามลำดับ

Percussion 1
mf

Percussion 2
f

Percussion 3
mf

ดนตรีบลูส์ (Blues)

ประเภทดนตรีที่ถือเป็นพื้นฐานของดนตรีแจ๊สอีกประเภทหนึ่งคือดนตรีบลูส์ ซึ่งมีลักษณะสำคัญที่การประพันธ์ทำนองโดยใช้โน้ตจากบันไดเสียงเพนทาโทนิค (Pentatonic Scale) และบันไดเสียงบลูส์ (Blues Scale) โดยเฉพาะโน้ตที่เป็นบลูส์โน้ต (Blues note) ได้แก่ $b3$, $b5$ ($\#4$) และ $b7$ รวมทั้งการประสานเสียงโดยใช้คอร์ดพื้นฐานเป็นคอร์ดโทนิค (I) คอร์ดซบโดมิแนนท์ (IV) และคอร์ดโดมิแนนท์ (V) เป็นหลัก ด้านจังหวะของบลูส์มีความยืดหยุ่นมาก ซึ่งผู้ปฏิบัติสามารถร้องหรือบรรเลงโดยให้เสียงปรากฏก่อนหรือหลังจังหวะได้อย่างอิสระ ดังตัวอย่างต่าง ๆ ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6 บันไดเสียงบลูส์

ตัวอย่างที่ 7 บันไดเสียงเมเจอร์เพนทาโทนิคและไมเนอร์เพนทาโทนิค

(Major Pentatonic Scale)

(Minor Pentatonic Scale)

ตัวอย่างที่ 8 บันไดเสียงคอมโพสิทบลูส์ (Composite Blues Scale)

การประสานเสียงบลูส์ (Blues Harmony)

การประสานเสียงของคนตรีบลูส์ จะใช้การดำเนินคอร์ดพื้นฐานในรูปแบบ 12 ห้อง (12-bar blues) ซึ่งเป็นไปตามสังคีตลักษณะของบลูส์ (Binary Form, a, a', b) โดยจัดแบ่งเป็น 3 บรรทัด (Line) บรรทัดละ 4 ห้อง และจัดเรียงลำดับคอร์ดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

Form:	Line 1 (a)				Line 2 (a')				Line 3 (b)			
Bars:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Chords:	I	(IV)	I		IV		I		V	(IV)	I	

ตัวอย่างที่ 9 ทำนองหลัก (Theme) (ห้องที่ 28-39) และการดำเนินคอร์ดพื้นฐานบลูส์ 12 ห้อง ในท่อนที่ 1 ซึ่งประพันธ์ทำนองโดยใช้โน้ตจากบันไดเสียง C คอมโพสิทบลูส์

ดนตรีสวิง (Swing)

เนื้อหาของดนตรีสวิงที่กลายเป็นเอกลักษณ์สำคัญในดนตรีแจ๊สคือลักษณะจังหวะสวิง ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ของการดำเนินจังหวะ โดยกลองใหญ่จะทำหน้าที่รักษาชีพจรจังหวะ (Pulse) มีลักษณะเป็นอัตราส่วนโน้ตตัวดำ ในขณะที่อาบจะเน้นจังหวะ 2 และ 4 ลักษณะเป็นโน้ตตัวเข็บบิตหนึ่งชั้นประจุดและเข็บบิตสองชั้น โดยในทางปฏิบัติจะเล่นเหมือนกับโน้ตเข็บบิตหนึ่งชั้นสามพยางค์ที่สองตัวหน้าเชื่อมเสียงกันเป็นโน้ตตัวดำ (♩.♩ หรือ ♩♩=♩♩ (triple)) ซึ่งเป็นวิธีการแบ่งย่อยจังหวะแบบใหม่ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในช่วงปีทศวรรษ 1920s และกลายเป็นแนวทางปฏิบัติของจังหวะกลองและจังหวะของทำนองเพลงสวิง นอกจากนั้น ยังมีแนวเดินเบสซึ่งดำเนินแบบตามขึ้นลักษณะจังหวะเหมือนกับกลองใหญ่เพื่อเสริมชีพจรจังหวะและสนับสนุนแนวทำนองหลัก ทำนองการดันสด และเสียงประสาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10 ลักษณะจังหวะสวิงในกลุ่มเครื่องเคาะที่ปรากฏในตอน B ของท่อนที่ 3 (ห้อง 348-358)

Musical score for Percussion 1, 2, and 3. Perc. 1 is labeled 'cym. hi hat' and features a complex rhythmic pattern with accents and dynamics markings of *mf* and *p*. Perc. 2 and Perc. 3 have simpler rhythmic patterns, also marked with *mf* and *p*.

ตัวอย่างที่ 11 ลักษณะแนวเดินเบสพื้นฐานที่ปรากฏในช่วงการแปร 5 ของท่อนที่ 1

Musical score for a bass line. It shows a sequence of notes on a bass staff with dynamics markings of *mp* and *mf*.

ดนตรีลาติน (Latin)

ดนตรีลาตินเป็นดนตรีอีกประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อดนตรีแจ๊สร่วมสมัย โดยมีพื้นฐานสำคัญที่การใช้รูปแบบจังหวะคลาเว (clave) เป็นวัตถุ癖หลักในการประพันธ์ทำนองและเป็นจังหวะพื้นฐานของบทเพลง จังหวะคลาเวแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ รูปแบบแรกคือคลาเวเดินหน้า (forward clave) ซึ่งมีลักษณะเป็นประโยค 2 ห้อง เน้นจังหวะชัด อัตราส่วนโน้ตเป็นตัวดำโดยในห้องแรกเน้นจังหวะตกของจังหวะที่ 1 จังหวะยกของจังหวะที่ 2 และจังหวะตกของจังหวะที่ 4 ส่วนห้องที่สองเน้นจังหวะที่ 2 และ 3 รูปแบบที่สองคือคลาเวถอยหลัง (reverse clave) เป็นรูปแบบจังหวะเดิมแต่ดำเนินในลักษณะถอยหลัง ซึ่งผู้ประพันธ์ใช้รูปแบบจังหวะดังกล่าวเป็นพื้นฐานในการประพันธ์ทำนองหลัก แนวประกอบ และจังหวะของกลุ่มเครื่องเคาะของบทนำและตอน A (1, 2, 3) ในท่อนที่ 3 ดังตัวอย่างต่าง ๆ ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 12 รูปแบบจังหวะพื้นฐานของดนตรีลาตินที่เรียกว่าคลาเว

Musical score showing two types of clave rhythms: 'forward clave (3&2)' and 'reverse clave (2&3)'. Each is shown on a single staff with a sequence of notes.

ตัวอย่างที่ 13 ทำนองหลักของบทนำในท่อนที่ 3 ซึ่งจังหวะเหมือนกับคลาเวดีนหน้า

Musical score for Example 13. The top staff is labeled 'Vin. 2' and the bottom staff is labeled 'Vin. 1'. The music is in 4/4 time with a key signature of one flat. Dynamics include *mp*, *mf*, and *f*. There are also markings for 'Vc.' and 'Cb.' in the bottom staff.

ตัวอย่างที่ 14 การปรับจังหวะคลาเวในแนวกลุ่มเครื่องเคาะประกอบด้วย คาวเบลล์ กลองเล็ก และ กลองใหญ่ ตามลำดับ

Musical score for Example 14. The top staff is labeled 'Perc. 1', the middle staff is 'Perc. 2', and the bottom staff is 'Perc. 3'. The music is in 4/4 time with a key signature of one flat. Dynamics include *f*.

ตัวอย่างที่ 15 การปรับจังหวะคลาเวในแนวเดินเบส

Musical score for Example 15. The staff is labeled 'Cb.'. The music is in 4/4 time with a key signature of one flat. Dynamics include *f*. Chords are labeled *Cm7*, *F7*, *Bb7*, and *Ebmaj7*.

อย่างไรก็ตาม การใช้เนื้อหาดนตรีต่าง ๆ ในบทประพันธ์เพลงบทนี้ ผู้ประพันธ์ได้ปรับเนื้อหา ดนตรีดังกล่าวในบางส่วนเพื่อให้การผสมผสานกันเป็นไปอย่างกลมกลืน เช่น การปรับจังหวะ ทำนอง หลัก และโครงสร้างภายในของแต่ละตอน เป็นต้น